

**ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ
ΑΝΘΡΩΠΟΥ**

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

Υπόθεση   **È È**   **και λοιποί κατά Ελλάδα**

(Προσφυγή υπ'αρ. 9368/06)

Απόφαση

(Δίκαιη ικανοποίηση)

Στρασβούργο, 2 Δεκεμβρίου 2010

Η απόφαση αυτή θα γίνει οριστική υπό τους όρους που ορίζονται στο άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να επέλθουν μερικές αλλαγές στην μορφή.

Στην υπόθεση **È È** και λοιποί κατά της Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα) αφού συνεδρίασε με την ακόλουθη σύνθεση :

Nina Vajic, *Πρόεδρο,*

Χρήστο Ροζάκη,

Khanlar Hajiyev,

Dean Spielmann,

Sverre Erik Jebens,

Giorgio Malinverni,

Γεώργιο Νικολάου, Δικαστές

Και André Wampach, *Αναπληρωτή Γραμματέα Τμήματος,*

Και διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 9 Νοεμβρίου 2010,

Εξέδωσε την ακόλουθη απόφαση, που υιοθετήθηκε την ημερομηνία αυτή :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση προέκυψε μετά από προσφυγή (αρ. 9368/06) που κατέθεσαν κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας τρεις υπήκοοί της, οι κες **È È**, **È È** και ο κος **È È** και η ανώνυμος εταιρεία « **È È** Α.Ε.» («οι προσφεύγοντες»), οι οποίοι προσέφυγαν στο Δικαστήριο σύμφωνα με το άρθρο 34 της Σύμβασης προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (« η Σύμβαση»).

2. Με απόφαση της 11^{ης} Δεκεμβρίου 2008 («απόφαση επί της ουσίας»), το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε παραβίαση των άρθρων 6 §1 και 13 της Σύμβασης καθώς και του 1^{ου} άρθρου του Πρώτου Πρωτοκόλλου. Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο έκρινε ότι ο τρόπος με τον οποίο ενήργησαν οι εθνικές αρχές στην υπό κρίση υπόθεση, όπου τα περιοριστικά μέτρα άγγιξαν την ίδια την ουσία της ιδιοκτησίας των προσφευγόντων, δεν

μπορούσε να θεωρηθεί ότι σεβόταν το δικαίωμα που αναγνωρίζεται από το 1^ο άρθρο του Πρώτου Πρωτοκόλλου και δεν πρόσφερε την κατάλληλη προστασία σε άτομα που, όπως οι προσφεύγοντες, νέμονται με καλή πίστη την ιδιοκτησία της περιουσίας τους (*Θεοδωράκης και λοιποί κατά Ελλάδα*, αρ. 9368/06, § 66, 11 Δεκεμβρίου 2008).

3. Οι προσφεύγοντες στηρίχτηκαν στο άρθρο 41 της Σύμβασης και διεκδικούν το συνολικό ποσό των 47.361.264.93 € για την υλική ζημία που υπέστησαν. Για την ηθική βλάβη ζητούσαν συνολικά το ποσό των 150.000 €. Τέλος ζητούσαν το ποσό των 20.000 € για έξοδα και δικαστική δαπάνη.

4. Επειδή το ζήτημα της εφαρμογής του άρθρου 41 δεν ήταν έτοιμο για κρίση, το Δικαστήριο επιφυλάχθηκε και κάλεσε τα μέρη να του υποβάλουν εγγράφως, εντός τριών μηνών, τις παρατηρήσεις τους επί του θέματος και ιδίως να του γνωρίσουνε κάθε συμφωνία στη οποία θα μπορούσαν να καταλήξουν (*ibidem*, §70, και σημείο 5 του διατακτικού).

5. Τόσο οι προσφεύγοντες όσο και η Κυβέρνηση κατέθεσαν τις παρατηρήσεις τους και απάντησαν ακολούθως στις παρατηρήσεις που υπέβαλε κάθε μέρος.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

6. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

A) Θέσεις των μερών

i. Οι προσφεύγοντες

7. Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι στην υπό κρίση υπόθεση το Δικαστήριο θα έπρεπε να λάβει ιδίως υπόψη του κάποιον αριθμό στοιχείων για τον καθορισμό των ποσών που θα επιδικάσει λόγω ηθικής βλάβης. Πρώτον, σημειώνουν τον ριζικό χαρακτήρα των περιοριστικών μέτρων που

επιβλήθηκαν στην χρήση των επίδικων οικοπέδων που αγγίζουν την ίδια ουσία της ιδιοκτησίας τους. Οι προσφεύγοντες υπογραμμίζουν την αδιαλλαξία του Κράτους και την αλαζονεία του απέναντί τους. Σημειώνουν ότι το Δημόσιο δεν δίστασε να χαρακτηρίσει αναδρομικά το 2005, τα επίδικα οικοπέδα ως τμήμα του παλαιού αιγιαλού του κόλπου του Λαγκαδά, πράγμα που συνεπάγεται ότι ανήκαν ανέκαθεν στον δημόσιο τομέα. Εντούτοις, τα πολιτικά δικαστήρια είχαν προ πολλού αναγνωρίσει ανεπιφύλακτα τα δικαιώματα κυριότητας επί των επίδικων οικοπέδων. Οι προσφεύγοντες προσθέτουν ότι οι ιδιοκτησίες τους βρίσκονται σε απόσταση τριακοσίων μέτρων από μία από τους πιο σημαντικούς τουριστικούς οικισμούς της Ζακύνθου. Δεν αμφισβητούν το δημόσιο συμφέρον ως προς την προστασία της χελώνας καρέτα-καρέτα, κοινή κληρονομιά, της οποίας η παρουσία στον κόλπο του Λαγκαδά προσελκύει χιλιάδες τουρίστες εις όφελος των επιχειρηματιών που είναι εγκατεστημένοι στον Δήμο Καλαμακίου. Υποστηρίζουν ωστόσο ότι θα ήταν άδικο μόνοι αυτοί να επωμίζονται το κόστος υλοποίησης αυτού του δημοσίου συμφέροντος. Συμπεραίνουν ότι η κατάλληλη αποζημίωση τους αποδεικνύεται την στιγμή αυτή το μόνο μέσο για την επίτευξη της διατήρησης της σωστής ισορροπίας ανάμεσα στην προστασία του δημοσίου συμφέροντος και τον σεβασμό του δικαιώματος στην προστασία της περιουσίας τους.

8. Οι προσφεύγοντες προσκομίζουν τρεις εκθέσεις πραγματογνωμοσύνης, που συντάχτηκαν με αίτημά τους τον Σεπτέμβριο του 2005 και τον Σεπτέμβριο του 2009 από τον εμπειρογνώμονα σε θέματα ακινήτων κ. Ι. Μουδήλα, εγκεκριμένου από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Χωροταξίας. Οι δύο πρώτες εκθέσεις πραγματογνωμοσύνης εκτιμούν την απώλεια των ετησίων εισοδημάτων των προσφευγόντων για την περίοδο από το 1985 ως το 2005. Συγκεκριμένα, υπολογίζουν τα εισοδήματα που θα είχαν μπορέσει να πραγματοποιήσουν οι προσφεύγοντες αν καθένας τους είχε κτίσει στην ιδιοκτησία του και εκμεταλλευτεί για είκοσι έτη ένα ξενοδοχείο δυναμικού σύμφωνου με τους κανόνες δόμησης εκτός σχεδίου πόλεως, που ίσχυαν στην περιοχή. Όσον αφορά την τέταρτη προσφεύγουσα, που δεν της επιτράπη να ολοκληρώσει την οικοδόμηση του ξενοδοχείου της λόγω των περιορισμών που επιβλήθηκαν το 1999, το διαφυγόν κέρδος της υπολογίστηκε με βάση τα εισοδήματα που θα μπορούσε να είχε πραγματοποιήσει στην περίπτωση που το ξενοδοχείο της είχε το δυναμικό που αρχικά είχε εγκριθεί από τις αρμόδιες αρχές. Οι δύο εκθέσεις πραγματογνωμοσύνης, που συντάχτηκαν τον Σεπτέμβριο του 2005

θεωρούν ότι το διαφυγόν κέρδος ανέρχεται σε 20.309.356,05 € για την πρώτη προσφεύγουσα, σε 21.895.775,04€ για τους δεύτερο και τρίτο προσφεύγοντες και 5.156.133,84 € για την τέταρτη προσφεύγουσα.

9. Επίσης, η έκθεση πραγματογνωμοσύνης, που συντάχθηκε τον Σεπτέμβριο του 2009 υπολογίζει κατά προσέγγιση την αξία των επίδικων οικοπέδων το 1986, ημερομηνία κατά την οποία ο αρμόδιος Υπουργός επέβαλε πρόσθετους περιορισμούς στο δικαίωμα δόμησης στην περιοχή του Λαγκαδά. Η έκθεση βασίζεται κυρίως στις συμβολαιογραφικές πράξεις πώλησης γειτονικών των επίδικων οικοπέδων ιδιοκτησιών, που συνάφθηκαν μεταξύ του 1986 και του 1992. Υπολογίζει την αξία των επίδικων οικοπέδων σε 30.728€ τα 1.000 τ.μ. Με βάση την εκτίμηση αυτή, θεωρεί ότι η αγοραία αξία της ιδιοκτησίας της πρώτης προσφεύγουσας ανερχόταν το 1986 σε 3.366.161,62€ και της δεύτερης και τρίτης προσφεύγουσας σε 5.409.471,39€. Τέλος, η εν λόγω έκθεση δεν περιέχει εκτίμηση σχετικά με την αξία του οικοπέδου του οποίου κυρία είναι η τέταρτη προσφεύγουσα αφού οι περιορισμοί στο δικαίωμα δόμησης επί του εν λόγω οικοπέδου επιβλήθηκαν το 1999.

ii Η Κυβέρνηση

10. Η Κυβέρνηση υποβάλει μια έκθεση πραγματογνωμοσύνης που συντάχθηκε τον Σεπτέμβριο του 2009 από τον εμπειρογνώμονα σε θέματα ακινήτων « CB Richard Ellis-Axies ». Όσον αφορά την αξία των επίδικων ιδιοκτησιών το 1986, η έκθεση βασίζεται ιδίως σε συμβολαιογραφικές πράξεις πώλησης γειτονικών των επίδικων οικοπέδων ιδιοκτησιών και οι οποίες συνήφθησαν το 1984 και 1985. Υπολογίζει την αξία του συνόλου των επίδικων οικοπέδων το 1986 σε 133.530.883,50 δρχ (περίπου 391.873 €).

11. Επίσης, σύμφωνα με την εν λόγω έκθεση, το διαφυγόν κέρδος ανέρχεται σε 2.249.244,71 € για την πρώτη προσφεύγουσα, 3.078.974,23€ για την δεύτερη προσφεύγουσα και 508.781,06 € για τον τρίτο προσφεύγοντα. Όσον αφορά την τέταρτη προσφεύγουσα, η έκθεση πραγματογνωμοσύνης θεωρεί ότι δεν θα υπήρχε διαφυγόν κέρδος κατά την σχετική περίοδο, δεδομένου ότι επειδή δεν θα μπορούσε να ολοκληρώσει το τουριστικό συγκρότημα όπως είχε αρχικά προβλεφθεί, η διαχείριση του ξενοδοχείου του οποίου ήταν ιδιοκτήτρια θα ήταν ελλειμματική. Η Κυβέρνηση προσθέτει ότι η έκθεση αυτή βασίζεται σε ιδιαίτερα ευνοϊκές για τους προσφεύγοντες προβλέψεις. Παρατηρεί όπως και η έκθεση

πραγματογνωμοσύνης ότι η αναπαραγωγή της χελώνας καρέτα καρέτα στον κόλπο του Λαγκαδά αποτελεί το κύριο σημείο τουριστικού ενδιαφέροντος της περιοχής αυτής. Επομένως, θα ήταν λογικό να συμπεράνει κανείς ότι η προστασία του είδους αυτού μέσω της επιβολής περιορισμών της δόμησης των επίδικων οικοπέδων προκάλεσε την υπεραξία των οικοπέδων που βρίσκονται στην περιοχή του Λαγκαδά και αύξησε την προσέλευση τουριστών.

12. Εν κατακλείδι, η Κυβέρνηση θεωρεί ότι τα κατ' αποκοπήν ποσά των 80.000, 100.000 και 30.000 € που καταβλήθηκαν σε καθένα από τους τρεις πρώτους προσφεύγοντες αντίστοιχα αποτελούσαν προσήκουσα δίκαιη ικανοποίηση για την υλική ζημία που υπέστησαν αυτοί.

B) Η κρίση του Δικαστηρίου

13. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η απόφαση που διαπιστώνει παραβίαση της Σύμβασης συνεπάγεται για το καθ' ου η προσφυγή Κράτος την έννομη υποχρέωση να θέσει τέλος στην παραβίαση και να εξαλείψει τις συνέπειες έτσι ώστε να αποκαταστήσουν όσο είναι δυνατόν τα πράγματα στην πρότερη κατάσταση (*Ιατρίδης κατά Ελλάδα* (δίκαιη ικανοποίηση), [GC], αρ. 31107/96, §32, CEDH 2000-XI και *Κατσαρός κατά Ελλάδα* (δίκαιη ικανοποίηση), αρ. 51473/99, §17, 13 Νοεμβρίου 2003).

14. Τα συμβαλλόμενα Κράτη είναι καταρχήν ελεύθερα να επιλέξουν τα μέσα που θα χρησιμοποιήσουν για να συμμορφωθούν προς μια απόφαση που διαπιστώνει μια παραβίαση. Αυτή η διακριτική ευχέρεια όσον αφορά τον τρόπο εκτέλεσης της απόφασης μεταφράζει την ελευθερία επιλογής που συνοδεύει την πρωταρχική υποχρέωση που επιβάλλεται από την Σύμβαση στα συμβαλλόμενα Κράτη: να διασφαλίσουν τα προστατευόμενα δικαιώματα και ελευθερίες. Εάν η φύση της παραβίασης, επιτρέπει αποκατάσταση εις το ακέραιο (*restitutio in integrum*), εναπόκειται στο καθ' ου η προσφυγή Κράτος να την υλοποιήσει και το Δικαστήριο δεν έχει ούτε την αρμοδιότητα ούτε την δυνατότητα στην πράξη να την επιτελέσει το ίδιο. Εάν, αντίθετα, το εθνικό δίκαιο δεν επιτρέπει ή επιτρέπει ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης, το άρθρο 41 εξουσιοδοτεί το Δικαστήριο να επιδικάσει, εφόσον συντρέχει λόγος, στον ζημιωθέντα την ικανοποίηση που κρίνει προσήκουσα (*Brumarescu κατά Ρουμανίας* (δίκαιη ικανοποίηση), [GC], αρ. 28342/95, §20, CEDH 2000-I).

15. Επίσης, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι μόνον οι ζημίες που προκαλούνται από διαπιστωθείσες παραβιάσεις της Σύμβασης μπορεί να

οδηγήσουν στην επιδίκαση δίκαιης ικανοποίησης (*Motais de Narbonne κατά Γαλλίας* (δίκαιη ικανοποίηση), αρ. 48161/99, §19, 27 Μαΐου 2003).

16. Όσον αφορά την παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι στην απόφασή του επί της ουσίας, εκφράστηκε ως εξής: « (...) αν και οι προσφεύγοντες είχαν καταθέσει στην διοίκηση αίτηση αποζημίωσης για το επικαλούμενο μπλοκάρισμα των οικοπέδων τους, μαζί με εκθέσεις πραγματογνωμοσύνης που καθόριζαν το ποσό αποζημίωσης το οποίο μπορούσαν να αξιώσουν, οι αρμόδιες αρχές δεν τους έδωσαν καμία απάντηση μέχρι σήμερα. Επιπλέον, η μόνη ενέργεια στην οποία προέβη η διοίκηση μετά τις αποφάσεις αρ. 2601-3/2005 του Συμβουλίου της Επικρατείας είναι ο χαρακτηρισμός του συνόλου των επίδικων οικοπέδων ως τμήμα του «παλαιού αιγιαλού» του κόλπου του Λαγανά. Όσον αφορά το ιδιαίτερο αυτό σημείο, το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι δεν είναι της αρμοδιότητάς του να αποφανθεί για την ιδιότητα ή μη του «παλαιού αιγιαλού» των επίδικων ιδιοκτησιών, θέμα που εν πάσει περιπτώσει σήμερα εκκρεμεί ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου. Παρόλα αυτά μετά από μια μακρόχρονη διαδικασία προοδευτικών περιορισμών στην χρήση των ιδιοκτησιών τους, επιβλήθηκε στους προσφεύγοντες ένα μέτρο που προϋπέθετε ότι τα οικόπεδά τους ανήκαν ανέκαθεν στο Δημόσιο. Για το Δικαστήριο, αυτή η στάση των αρμοδίων αρχών, στο συγκεκριμένο πλαίσιο της υπόθεσης, μπορούσε θεμιτά να δημιουργήσει στους προσφεύγοντες την εντύπωση ότι επρόκειτο μάλλον για απόπειρα να αποφύγουν [οι αρχές] το ζήτημα της ενδεχόμενης αποζημίωσής τους παρά για απόδειξη της βούλησής τους να τους δώσουν μια γρήγορη και συγκεκριμένη απόφαση επί του θέματος. Γενικά, το Δικαστήριο, δεν παραβλέπει ότι τριακόσια μέτρα από τα επίδικα οικόπεδα έχει ήδη αναπτυχθεί ένας σημαντικός οικισμός, που προορίζεται ως επί το πλείστον για την φιλοξενία των τουριστών που επισκέπτονται κάθε έτος τον κόλπο του Λαγανά. Εξεταζόμενη υπό το πρίσμα αυτό, η υποχρέωση του Δημοσίου να απαντήσει στο αίτημα αποζημίωσης των προσφευγόντων γίνεται πιο προφανής, γιατί διαφορετικά δημιουργεί σε αυτούς το αίσθημα ότι το κόστος των νόμιμων και αναγκαίων μέτρων που λαμβάνονται για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος στον Δήμο Καλαμακίου βαρύνει κυρίως αυτούς. Πράγματι, στην περίπτωση αυτή, η υποχρέωση που επιβλήθηκε αρχικά στους ενδιαφερόμενους είναι πιο δύσκολα ανεκτή για αυτούς, πράγμα που πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά την εκτίμηση της αναλογικότητας σχετικά με τον νόμιμο επιδιωκόμενο σκοπό (προαναφερθείσα απόφαση *Θεοδωράκη και λοιποί κατά Ελλάδα*, §§ 63-65).

17. Από τον συλλογισμό αυτό προκύπτει ότι το Δικαστήριο, για να χαρακτηρίσει την επίδικη παρέμβαση, βασίστηκε στο ότι ήταν αδύνατο στους προσφεύγοντες να εκμεταλλευτούν τις ιδιοκτησίες τους, και κυρίως, στην έλλειψη αποζημίωσης από πλευράς διοίκησης ως προς το θέμα αυτό. Με άλλα λόγια, το Δικαστήριο δεν συμπέρανε την στέρηση, θεμιτή ή μη, των ιδιοκτησιών τους. Επομένως, στην υπό κρίση υπόθεση, η φύση της παραβίασης που διαπιστώθηκε στην απόφαση επί της ουσίας δεν του επιτρέπει να ξεκινήσει από την αρχή της *αποκατάστασης εις το ακέραιο* (*Beyler κατά Ιταλίας* (δίκαιη ικανοποίηση) [GC], αρ 33202/96, §§ 20-21, 28 Μαΐου 2002) και, ως εκ τούτου, το Δικαστήριο θεωρεί ότι μια αποζημίωση μπορεί να αντισταθμίσει την επικαλούμενη ζημία. Σημειώνει ότι οι προσφεύγοντες υπέστησαν στην υπό κρίση υπόθεση ριζικό περιορισμό της δυνατότητάς τους να νέμονται πλήρως τις ιδιοκτησίες τους, σύμφωνα με τα δικαιώματα που τους αναγνώριζε η οικεία νομοθεσία κατά τον χρόνο αγοράς τους (βλέπε *Housing Associations of War Disabled et Victims of War of Attica και λοιποί κατά Ελλάδας* (δίκαιη ικανοποίηση), αρ. 35859/02, §28, 27 Σεπτεμβρίου 2007). Θεωρεί ότι το μπλοκάρισμα των επίδικων ιδιοκτησιών λόγω του προοδευτικού περιορισμού του δικαιώματος οικοδόμησης, στέρηση, στην πραγματικότητα, το δικαίωμα περιουσίας τους από την ουσία του. (βλέπε *Z.A.N.T.E.-Μαραθονήσι Α.Ε. κατά Ελλάδας* (δίκαιη ικανοποίηση), αρ. 14216/03, §27, 28 Μαΐου 2009).

18. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι οι περιστάσεις της παρούσας υπόθεσης δεν προσφέρονται για μια ακριβή εκτίμηση της υλικής ζημίας. Επειδή η παρούσα υπόθεση προέκυψε μετά από την σχεδόν ολική απώλεια της χρήσης των σχετικών ιδιοκτησιών μετά τις 20 Νοεμβρίου 1985, ημερομηνία κατά την οποία το Ελληνικό Δημόσιο αναγνώρισε το δικαίωμα ατομικής προσφυγής, μέχρι σήμερα, η ζημία παρουσιάζει ένα χαρακτήρα εγγενώς τυχαίο, πράγμα που καθιστά αδύνατο τον ακριβή υπολογισμό της αποζημίωσής της (*Lallement κατά Γαλλίας* (δίκαιη ικανοποίηση), αρ. 46044/99, §16, 12 Ιουνίου 2003). Επίσης η απόκλιση που παρουσιάζουν οι μέθοδοι υπολογισμού που χρησιμοποιήθηκαν για τον σκοπό αυτό από τους διαδίκους είναι πολύ σημαντική (προαναφερθείσα *Κατσαρός κατά Ελλάδας* (δίκαιη ικανοποίηση), §21).

19. Μετά τους συλλογισμούς αυτούς και αποφαινόμενο με δικαιοσύνη σύμφωνα με το άρθρο 41, το Δικαστήριο κρίνει εύλογο να επιδικάσει συνολικά στους τρεις πρώτους προσφεύγοντες 3.600.000 € και στην τέταρτη προσφεύγουσα 120.000 € για τον λόγο αυτό, συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος.

2. *Ηθική βλάβη*

20. Οι προσφεύγοντες ζητούν συνολικά το ποσό των 150.000 € για την ηθική βλάβη που υπέστησαν λόγω της διαπιστωθείσας παραβίασης των άρθρων 6 §1 και 13 της Σύμβασης καθώς και του 1^{ου} άρθρου του Πρώτου Πρωτοκόλλου.

21. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η επιδίκαση του ποσού των 3.000 € σε καθένα από τους προσφεύγοντες θα αποτελούσε επαρκή δίκαιη ικανοποίηση για την αποκατάσταση της ηθικής βλάβης.

22. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι στην υπό κρίση υπόθεση οι διαπιστώσεις της παραβίασης αποτελούν αυτές καθαυτές επαρκή δίκαιη ικανοποίηση για την ηθική βλάβη.

B. Έξοδα και Δικαστική δαπάνη

23. Οι προσφεύγοντες ζητούν επίσης 20.000 € για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκαν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και για αυτά ενώπιον του Δικαστηρίου. Για το λόγο αυτό προσκομίζουν τρία τιμολόγια συνολικού ποσού 18.500 €.

24. Η Κυβέρνηση θεωρεί ότι το ποσό που μπορεί να επιδικαστεί για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τις 6.000 €.

25. Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης σύμφωνα με το άρθρο 41 προϋποθέτει ότι αυτά αποδεικνύονται πραγματικά, αναγκαία και επίσης, εύλογα ως προς το ύψος τους (προαναφερθείσα *Ιατρίδης κατά Ελλάδας*, (δίκαιη ικανοποίηση) [GC], §54). Στην υπό κρίση υπόθεση, λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία που έχει στην διάθεσή του και τα ανωτέρω κριτήρια, το Δικαστήριο κρίνει εύλογο να επιδικάσει συνολικά στους προσφεύγοντες 18.550 € για έξοδα και δικαστική δαπάνη, συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

26. Το Δικαστήριο κρίνει σκόπιμο να υπολογίσει το επιτόκιο υπερημερίας σύμφωνα με το επιτόκιο υπερημερίας οριακού δανεισμού της Κεντρικής Ευρωπαϊκής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Αποφασίζει* ότι η διαπίστωση της παραβίασης αποτελεί αυτή καθαυτή επαρκή δίκαιη ικανοποίηση για την ηθική βλάβη των προσφευγόντων

2. *Αποφασίζει*

ότι το καθ' ου η προσφυγή Κράτος πρέπει να καταβάλει, εντός τριών μηνών από την ημέρα που η απόφαση θα γίνει οριστική, σύμφωνα με το άρθρο 44 §2 της Σύμβασης, τα ακόλουθα ποσά :

i) 3.600.000 € (τρία εκατομμύρια εξακόσιες χιλιάδες ευρώ) συνολικά στους τρεις πρώτους προσφεύγοντες για την υλική ζημία που υπέστησαν

ii) 120.000 € (εκατόν είκοσι χιλιάδες ευρώ) στην τέταρτη προσφεύγουσα για την υλική ζημία που υπέστη

iii) 18.550 € (δεκαοκτώ χιλιάδες πεντακόσια πενήντα ευρώ) συνολικά στους προσφεύγοντες για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη

iv) κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος από τους προσφεύγοντες επί των ανωτέρω ποσών

β) ότι από την παρέλευση της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα αυξάνονται με απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

4. *Απορρίπτει* την αίτηση δίκαιης ικανοποίησης για τα περαιτέρω.

Συντάχθηκε στα γαλλικά, στην συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 2 Δεκεμβρίου 2010, σύμφωνα με το άρθρο 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού.

André Wampach
Αναπληρωτής Γραμματέας

Nina Vajic
Πρόεδρος

(υπογραφές)

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο έγγραφο
Η μεταφράστρια

Μαρία Καραμπάτσα